

BÖLÜM 25

KULAK BURUN BOĞAZ CERRAHİSİNDE (ENHANCED RECOVERY AFTER SURGERY) ERAS YAKLAŞIMLARI

Yasemin AKÇAALAN¹

Ezgi ERKİLİÇ²

GİRİŞ

Enhanced recovery after surgery (ERAS), perioperatif dönemde fonksiyonel kapasite kaybının azaltılabilmesi ve derlenme sürecinde kalitenin arttırılabilmesini amaçlayan bütün klinik uygulamalardır. Morbiditenin ve hastanede kalış sürelerinin azaltılabilmesi ana hedefleridir (1,2).

ERAS programları, özellikle son yirmi yılda farklı ameliyat alanlarında perioperatif yönetimlerde başarıyla uygulanmıştır. Henrik Kehlet tarafından 1990'li yıllarda kolorektal cerrahilerde kullanılmaya başlanmıştır (2). Daha sonra vasküler, torasik, ortopedik, ürolojik, jinekolojik ve kulak-burun-boğaz (KBB) cerrahilerinde kullanılmıştır. İlk ERAS sempozyumu 2003 yılında yapıldı. İlk rehber yayın ise kolorektal cerrahi için 2005 yılında yayınlandı. Bu ana hedefler kapsamında "ERAS" uluslararası topluluğu, çeşitli ameliyat gruplarında en iyi perioperatif bakım için kapsamlı ve kanıta dayalı rehberler oluşturmak üzere

¹ Uzm. Dr., Ankara Şehir Hastanesi, Anesteziyoloji ve Reanimasyon Kliniği, ypiskinel@gmail.com

² Doç. Dr., Ankara Bilkent Şehir Hastanesi, Anesteziyoloji ve Reanimasyon Kliniği, eerkilic72@yahoo.com

KAYNAKLAR

1. Joliat GR, Labgaa I, Petermann D, et al. Cost-benefit analysis of an enhanced recovery protocol for pancreaticoduodenectomy. *Br J Surg.* 2015;102(13):1676-1683. doi:10.1002/bjs.9957
2. Nussbaum DP, Penne K, Stinnett SS, et al. A standardized care plan is associated with shorter hospital length of stay in patients undergoing pancreaticoduodenectomy. *J Surg Res.* 2015;193(1):237-245. doi:10.1016/j.jss.2014.06.036
3. Boyce SE, Meyers AD. Oral feeding after total laryngectomy. *Head Neck.* 1989;11(3):269-273. doi:10.1002/hed.2880110314
4. Almoudaris A, Faiz O, Kennedy R (2010) Clinical evidence for enhanced recovery in surgery. <http://www.improvement.nhs.uk/cancer/LinkClick.aspx?fileticket=1gc6PJzy8eA%3D&tabid=294>
5. Pogatschnik C, Steiger E. Review of Preoperative Carbohydrate Loading. *Nutr Clin Pract.* 2015;30(5):660-664 doi:10.1177/0884533615594013
6. Khorana AA. Risk assessment and prophylaxis for VTE in cancer patients. *J Natl Compr Canc Netw.* 2011;9(7):789-797. doi:10.6004/jnccn.2011.0064
7. Kaushal J, Gupta MC, Kaushal V, et al. Clinical evaluation of two antiemetic combinations palonosetron dexamethasone versus ondansetron dexamethasone in chemotherapy of head and neck cancer. *Singapore Med J.* 2010;51(11):871-875.
8. Feldheiser A, Aziz O, Baldini G, et al. Enhanced Recovery After Surgery (ERAS) for gastrointestinal surgery, part 2: consensus statement for anaesthesia practice. *Acta Anaesthesiol Scand.* 2016;60(3):289-334. doi:10.1111/aas.12651
9. Sheen MJ, Chang FL, Ho ST. Anesthetic premedication: new horizons of an old practice. *Acta Anaesthesiol Taiwan.* 2014;52(3):134-142. doi:10.1016/j.aat.2014.08.001
10. Hole J, Hirsch M, Ball E, Meads C. Music as an aid for postoperative recovery in adults: a systematic review and meta-analysis [published correction appears in *Lancet.* 2015 Oct 24;386(10004):1630]. *Lancet.* 2015;386(10004):1659-1671. doi:10.1016/S0140-6736(15)60169-6
11. Farwell DG, Reilly DF, Weymuller EA Jr, Greenberg DL, Staiger TO, Futran NA. Predictors of perioperative complications in head and neck patients. *Arch Otolaryngol Head Neck Surg.* 2002;128(5):505-511. doi:10.1001/archotol.128.5.505
12. Campbell G, Alderson P, Smith AF, Warrtig S. Warming of intravenous and irrigation fluids for preventing inadvertent perioperative hypothermia. *Cochrane Database Syst Rev.* 2015;2015(4):CD009891. Published 2015 Apr 13. doi:10.1002/14651858.CD009891.pub2
13. Moïniche S, Kehlet H, Dahl JB. A qualitative and quantitative systematic review of preemptive analgesia for postoperative pain relief: the role of timing of analgesia. *Anesthesiology.* 2002;96(3):725-741. doi:10.1097/00000542-200203000-00032
14. Jarde O, Bocard E. Parenteral vs oral route increases paracetamol efficacy. *Clin Drug Investig.* 1997;14(6):474-481
15. Stammschulte T, Brune K, Brack A, Augenstein H, Arends G, Gundert-Remy U. Un-erwartete Blutungskomplikationen im Zusammenhang mit Celecoxib. Spontanmeldung einer Fallserie nach perioperativer Schmerzbehandlung bei gynäkologischen Operationen [Unexpected hemorrhage complications in association with celecoxib. Spontaneously reported case series after perioperative pain treatment in gynecological operations]. *Anaesthesist.* 2014;63(12):958-960. doi:10.1007/s00101-014-2385-9